

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2563/2019
Рев 3767/2019
25.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Гордана Михаиловић, адвокат из ... и Слободан Павловић, адвокат из ..., против туженог Брокерско – дилерског друштва „Tesla capital“ а.д. Београд, са седиштем у Београду, као правног следбеника Брокерско – дилерског друштва „Citadel securities“ а.д. Београд, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Рајна Андрић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 175/16 од 21.10.2016. године и пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 91/17 од 27.02.2019. године, исправљене решењем истог суда Гж4 91/17 од 22.03.2019. године, у седници већа одржаној дана 25.02.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБАЦУЈЕ СЕ као неблагоприятна ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 175/16 од 21.10.2016. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 91/17 од 27.02.2019. године, исправљена решењем истог суда Гж4 91/17 од 22.03.2019. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж4 175/16 од 21.10.2016. године, ставом првим изреке, потврђена је пресуда Вишег суда у Београду П4 93/10 од 04.07.2016. године у ставу трећем и четвртом изреке (којим је одбијен тужбени захтев за тражену материјалну штету), ставом другим изреке укинута је наведена пресуда у ставу првом, другом и петом изреке (којим је одлучено о траженој нематеријалној штети и трошковима поступка).

Пресудом Вишег суда у Београду П4 бр. 247/16 од 09.03.2017. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права тужиоца,

исплати износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 09.03.2017. године као дана пресуђења, па до исплате; ставом другим изреке делимично је одбијен део тужбеног захтева тужиоца за накнаду нематеријалне штете због повреде моралних права тужиоца и то преко досуђеног износа од 200.000,00 динара, па до траженог износа од 4.000.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 09.03.2017. године, као дана пресуђења, па до исплате; ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 439.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж4 91/17 од 27.02.2019. године, ставом првим изреке преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П4 бр. 247/16 од 09.03.2017. године у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права тужиоца исплати износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 09.03.2017. године као дана пресуђења па до исплате, као неоснован; ставом другим изреке потврђена је напред наведена пресуда Вишег суда у Београду у ставу другом изреке, а жалба тужиоца одбијена као неоснована; ставом трећим изреке преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржаног у ставу трећеме изреке, тако што је обавезан тужилац да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 432.450,00 динара.

Решењем Апелационог суда у Београду Гж4 91/17 од 22.03.2019. године, исправљена је напред наведена пресуда Апелационог суда у Београду у ставу трећем изреке, тако што је у ставу трећем изреке пресуде на страни два у првом реду уместо износа „432.450,00 динара“, треба откуцати износ од „682.050,00 динара“, а у образложењу пресуде на страни седам у последњем реду уместо речи „укупно износ од 432.450,00 динара“ треба да стоји износ од „682.050,00 динара“, док у преосталом делу пресуда Гж4 бр. 91/17 од 27.02.2019. године остаје неизмењена.

Против наведених другостепених пресуда, тужилац је изјавио ревизије, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући благовременост ревизије применом члана 410. став 1. у вези члана 403. и 413. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 175/16 од 21.10.2016. године није благовремена.

Према члану 403. став 1. Закона о парничном поступку, против правноснажне пресуде донете у другом степену странке могу изјавити ревизију у року од 30 дана од дана достављања преписа пресуде.

У конкретном случају другостепена пресуда Гж4 175/2016 од 21.10.2016. године достављена је пуномоћнику тужиоца адвокату Гордани Михаиловић из ... дана 23.11.2016. године. Ревизију против ове пресуде тужилац је преко пуномоћника – адвоката Слободана Павловића из ..., предао пошти дана 19.06.2018. године која је у Виши суд у Београду

примљена дана 20.06.2018. године, што значи да је ревизија тужиоца изјављена по протеклу законом прописаног рока из члана 403. став 1. ЗПП.

Како је ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 175/16 од 21.10.2016. године, неблаговремена, Врховни касациони суд је применом члана 410. став 1. и члана 413. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Испитујући побијану пресуду Апелационог суда у Београду Гж4 91/2017 од 27.02.2019. године, исправљену решењем истог суда Гж4 91/17 од 22.03.2019. године, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...55/14), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Других битних повреда одредаба парничног поступка из наведене законске одредбе, која би могла представљати основ за уважавање ревизије тужиоца, нема.

Према утврђеном чињеничном стању решењем Савезног завода за патенте од 06.09.1989. године усвојен је захтев за признање патента по пријави Фабрике фармацеутских и хемијских производа „Здравље“ н.сол.о ООУР Лесковац, Југославија, а као проналазачи означена су четири лица, међу којима и тужилац, док је назив проналаска: 1) Поступак добијања ... (+) – ... – пријава поднета дана 31.01.1986. године, а захтев за признање патента усвојен је решењем од 06.09.1989. године; 2) Поступак за синтезу ... – пријава поднета 16.03.1989. године, а захтев за признање патента усвојен решењем од 03.09.1993. године и 3) Поступак за добијање ... – пријава поднета дана 14.02.1990. године, а захтев за признање патента усвојен решењем од 02.10.1985. године. Као носилац сва три ова патента настала у радном односу и као подносилац патентних пријава уписана је Фармацеутско – хемијска индустрија „Здравље“ а.д. Лесковац, где је тужилац био запослен у време настанка предметних патената. Уговором закљученим дана 25.03.2003. године између ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац као емитента и правног претходника туженог „Citadel securities“ а.д. Београд као брокера, емитент је овластио брокера да врши контролу начина вођења књиге акционара, да заступа емитента код привременог регистра при Агенцији за приватизацију РС и пред другим органима и организацијама, те је уговорено да емитент истовремено одређује брокера као свог агента за обављање административних и других послова који се односе на пословање акцијама у смислу одредаба Правилника о трговању акцијама из поступка приватизације коју је утврдила „Београдска берза“ а.д. Београд. Правни претходник туженог „Citadel securities“ је дана 27.01.2004. године као корпоративни агент закључио уговор са ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац, као клијентом, а предмет уговора је било отварање и вођење емисионог рачуна издаваоца хартија од вредности као и пружање других услуга издаваоцу у процесу вршења корпоративних радњи, те је уговорено да клијент гарантује под пуном кривичном и материјалном одговорношћу за тачност података које достави корпоративном агенту ради уношења тих података у информациони систем Централног регистра. Тужени је

израдио и објавио 11 проспеката за привредна друштва таксативно наведена у нижестепеним пресудама. Наведеним проспектима под тачком 3.2.4. са називом „Патенти концесије, посебне дозволе“ између осталог објављено је да су следећи патенти: поступак добијања ... (+) – ..., поступак за добијање ... и поступак за ..., својина наведених правних лица без означавања носиоца патента и проналазача. Исте садржине је и проспект који је тужени објавио за ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац од 28.03.2005. године, а на основу напред ближе наведених међусобних уговора. Међу парничним странкама није било спорно да ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац није располагала спорним патентима у смислу њихових уступања, продаје или поклона правним лицима на чијим проспектима су патенти наведени као њихова својина. Из дописа тужиоца упућеној „Београдској берзи“ од 05.05.2006. године и из одговора директора „Београдске берзе“ изводи упућеног тужиоцу дана 12.05.2006. године и из одговора који је тужени упутио ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац од 23.06.2006. године и пуномоћнику тужиоца дана 29.12.2006. године, произилази да је правни претходник туженог као берзански посредник, на свом веб сајту објавио проспекте различитих правних лица за организовање трговине на берзи у којима се налазе и неки патенти чији је тужилац један од проналазача, а носилац патената ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац, те да је Београдска берза затим на својој интернет страници објавила проспекте са уписаним патентима за та правна лица. Из одговора правног претходника туженог од 23.06.2006. године произилази да је објашњено да су се техничком грешком подаци о патентима ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац нашли на веб сајту туженог код предузећа којима не припадају, јер је тужени приликом израде проспеката за сва привредна друштва, којима је корпоративни агент користио један исти образац тј. копирао га и у њему мењао податке. Према потврдама предузећа таксативно наведених у нижестепеним пресудама, у њиховим пословним књигама нису евидентирана материјална улагања нити је икада у имовину тих предузећа постојала нематеријална имовина која се састоји од предметних патената. Тужени је током трајања парнице променио назив Брокерско дилерско друштво „Citadel securities“ а.д. Београд у Брокерско дилерско друштво „Tesla capital“ а.д. са седиштем у Београду. Тужилац је доктор ... наука и професор ... Универзитета у ...; 40 година се бави истраживањем; у време настанка спорних патената био је запослен у ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац, где је обављао функцију ... . Тужилац је Окружном суду у Лесковцу поднео тужбу против тужене ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац ради заштите проналаска из радног односа и исплате, а поступак је касније настављен пред Вишим судом у Лесковцу, па је у том поступку усвојен тужбени захтев за исплату на име накнаде због примене проналаска из радног односа. Тужилац је за објављивање проспеката од стране туженог сазнао тек 2006. године и то тако што је нашао на сајтовима неких фирми да приказују као своје власништво патенте чији је он један од проналазача. Није проверавао да ли је тужени отклонио наведену грешку.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца, закључујући да су у конкретном случају испуњени услови за примену члана 13. и члана 109. Закона о патентима и члана 200. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је одлучујући о жалбама парничних странака закључио да је првостепени суд на основу правилно утврђеног чињеничног стања погрешно применио материјално право заузимајући правни став да тужилац као један од проналазача наведених патената, независно од тога што он није носилац права на те патенте (већ је то његов бивши послодавац ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац) има законом предвиђена морална права проналазача која се састоје у његовом праву да буде назначен у свакој патентној пријави у списима, регистрима, исправама и публикацијама о његовом проналаску, како је то прописано одредбом члана 13. став 1. Закона о патентима („Службени лист СЦГ“ број 32/04...115/16) као и у свим другим јавним исправама које се односе на његов проналазак. По правном ставу и оцени другостепеног суда, у конкретном случају нису испуњени услови за примену наведеног члана 13. став 1. и члана 109. наведеног Закона о патентима и члана 200. ЗОО, па је другостепени суд применом члана 394. став 4. ЗПП првостепену пресуду преиначио у ставу првом изреке одбијајући тужбени захтев тужиоца, а у ставу другом изреке је потврдио првостепену пресуду применом члана 375. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 13. Закона о патентима („Службени лист СЦГ“ број 32/04...115/16) који се примењује у овом случају, прописано је да проналазач има право да у том својству буде наведен у пријави за признање патента, списима, регистрима, исправама и публикацијама о његовом проналаску на начин одређен овим Законом (став 1.).

Одредбом члана 109. напред наведеног Закона о патентима, који носи наслов „право на заштиту“ у ставу првом, прописано је да право на заштиту проналаска из члана 108. тачка 1. овог Закона има послодавац, ако уговором између проналазача и послодавца није другачије уређено; ставом 2. истог члана прописано је, да ако је проналазак из радног односа заштићен на име послодавца проналазачу припадају морална права у вези са тим проналаском, као и право на накнаду, зависно од ефекта економског искоришћавања проналаска, док је ставом 3. прописано да проналазачу припада право на накнаду из става 2. овог члана и у случају када послодавац пренесе или уступи лиценцу за искоришћавање заштићеног проналаска на треће лице.

Одредбом члана 20. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената („Службени лист СРЈ“ број 65/2002 и „Службени гласник РС“ број 57/2003...46/2006) важећем у време издавања проспекта који су предмет спора, прописано је да подаци наведени у проспекту за дистрибуцију хартија од вредности и скраћеном проспекту морају бити истинити и одржавати у потпуности финансијско стање и пословне резултате издаваоца, као и податке битне за објективну процену вредности хартија од вредности које ће се дистрибуирати (став 1. и 2.).

Врховни касациони суд прихвата правни став другостепеног суда да у конкретном случају нису испуњени услови за примену напред наведених законских одредби из члана 13. став 1. и члана 109. Закона о патентима и члана 200. Закона о облигационим односима.

Ово са разлога што и по правном схватању Врховног касационог суда проспект представља службени документ који се саставља и објављује приликом уврштења вредносних папира на берзу. Проспект садржи податке прописане Правилником о садржини и форми проспекта и других докумената који се подносе ради дистрибуције хартија од вредности чији је саставни део и Упутство о садржини и форми проспекта за дистрибуцију хартија од вредности, којим су утврђени основни елементи проспекта за дистрибуцију хартија од вредности и уређен начин уношења података у поједине рубрике, а који се састоји из уводног дела проспекта (који садржи податке о издаваоцу хартија од вредности, хартијама од вредности, броју комада и номиналној вредности хартија од вредности и др.) и основног дела проспекта (који садржи детаљне податке о хартијама од вредности, податке о издаваоцу хартија од вредности, пословању и имовини издаваоца и др.). Под тачком 3.2.4. Проспекта (патенти, концесије, посебне дозволе) прописано је да укратко треба навести податке о условима и очекиваном трајању одобрених концесија патената, битних комерцијалних уговора и слично. Дакле, то је документ који се тиче издаваоца акција, а заинтересована лица пре доношења одлуке о трансакцији треба да проуче проспект издаваоца који се односи на вредносни папир који је предмет разматрања, или да контактирају овлашћену особу за пружање услуга инвестиционог саветовања и управљања портфељом вредносних папира. Из наведеног произилази да проспект није исправа ни публикација о проналаску у смислу одредбе члана 13. Закона о патентима, а тужени није ни издавалац у смислу наведеног члана 13. Закона о патентима, већ исти само обавља технички део посла – унос података, како је то правилно закључио другостепени суд, па не постији ни обавеза туженог да тужиоцу накнади нематеријалну штету која је предмет тужбеног захтева. Ово и са разлога што је правилан закључак другостепеног суда да не постоји обавеза на страни издаваоца да искаже из којих се права састоји нематеријална имовина, па самим тим не постоји обавеза навођења имена, презимена и других података у конкретном случају ни тужиоца, као једног од проналазача предметних патената. Ни тужени ни издавалац проспекта нису објавили пријаву за признање патента, званични спис, регистар, исправе или публикацију о проналаску на начин одређен чланом 13. Закона о патентима, па предметни проспекти не представљају документ из члана 13. Закона о патентима, већ исти у смислу одредбе члана 20. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената, представљају документ о основним подацима о издаваоцу и хартијама од вредности које су укључене на тржиште берзе.

Са изнетих разлога неосновани су ревизијски наводи тужиоца да је другостепени суд погрешно применио материјално право одлучујући као у изреци побијане пресуде, јер је тужени изоставио да уз наведене патенте назначи имена проналазача, односно име тужиоца као једног од проналазача истих, на који начин му је повређено његово морално право у вези са проналасцима, сходно члану 13. и члану 109. Закона о патентима („Службени лист СЦГ“ број 32/04...115/16) који се примењује у овом случају.

Неосновани су и ревизијски наводи да је тужени објавио проналаске тужиоца као имовину својих клијената без сагласности проналазача и носиоца права располагања

патентима, на који начин је повредио Закон изношењем нетачних података у проспектима за трговање на берзи и незаконито коришћење туђе интелектуалне својине.

Ово са разлога што за тачност података наведених у проспекту, сходно члану 27. став 6. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената („Службени гласник РС“ број 47/2006) одговара издавалац, а у проведеном поступку је утврђено да су се техничком грешком подаци о патентима ФХИ „Здравље“ а.д. Лесковац, нашли на веб сајту туженог код предузећа којима не припадају (на начин ближе описан у нижестепеним пресудама) да тужени не поседује податке да је дошло до промета наведених патената, уз извињење туженог ФХИ „Здрављу“ а.д. Лесковац и обавештење да су грешке у проспектима на њиховом веб сајту исправљене и да према приложеним потврдама у пословним књигама тих предузећа нису евидентирана материјална улагања нити је икада у имовини тих предузећа постојала нематеријална имовина која се састоји од предметних патената.

Са изнетих разлога неосновани су и ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права од стране другостепеног суда.

Одлука о трошковима парничног поступка донета је правилном применом члана 153., 154. и 165. став 2. Закона о парничном поступку, јер је одлучено о трошковима целог поступка према означеној вредности предмета спора и важећој Адвокатској и Таксеној тарифи, па су и у том делу неосновани ревизијски наводи.

Како се разлозима ревизије не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, Врховни касациони суд је ревизију тужиоца одбио као неосновану, па је применом члана 414. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија,
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић